

Na Ukrajině nic takového není. Obhájce učitelky Bednářové upozornil soud

- CZ24 News | 4. července 2023

ČESKO: Relativně nedávno skončil soudní proces s učitelkou Martinou Bednářovou, která měla podle státního zástupce popírat genocidu. Prozatím pro ni příznivě, soud uvedl, že její chování nebylo trestným činem. Státní zástupce se nicméně odvolal. Zajímavé na procesu bylo například to, že zmíněná měla obhájce dva. Oslovili jsme JUDr. PhDr. Jaroslava Kubu, CSc., který se problematikou lidských práv zabývá dlouhodobě a v procesu se věnoval právě obvinění z popírání genocidy, které by na Ukrajině stíháno nebylo.

Pane doktore, jak se stalo, že paní Bednářová měla dva obhájce?

Kolega JUDr. Kulhavý se její obhajoby ujal již v přípravném řízení. Obžalobě ve svém písemném stanovisku před hlavním líčením především vytknul, že z jejího obsahu nelze seznat, v čem, v jakých slovech, výroci má spočívat zpochybňování, popírání a ospravedlňování zločinů proti míru klientkou. A konstatoval, že absenci důkazů žalobce nahradil neprůkazným vyjádřením pracovníka Institutu mezinárodních studií FSV UK k „pravdivosti“ jejich výroků na 18minutové nahrávce, pořízené jedním ze žáků.

S panem dr. Kulhavým se známe od dob studií, ví, že se od osmdesátých let zabývám problematikou lidských práv, s jejichž ochranou mj. souvisí i mezinárodní „Úmluva proti genocidě“. Proto se na mne obrátil, neboť paní učitelka Bednářová byla obžalována, že „*veřejně popírala, zpochybňovala, snažila se ospravedlnit válečné zločiny a zločiny proti míru, čímž spáchala přečin popírání, zpochybňování schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 tr. zákoníku*“.

Mohl byste definici genocidy přiblížit?

„Úmluva proti genocidě“ byla přijata VS OSN 8. 12. 1948 a definuje ji jako zločin podle mezinárodního práva. Do vnitrostátního práva ČSR byla inkorporována vyhláškou MZV č. 32/1955 Sb. jako povinnost státu trestat „*spáchání, pokus, účastenství, spolčení a přímé veřejné podněcování genocidy*“. V platném trestním zákoníku je genocidium zařazeno mezi trestnými činy proti lidskosti na prvním místě, a to v ust. § 400. Z tohoto textu naznačím, oč se jedná, cit.: „*Kdo v úmyslu zničit úplně nebo částečně některou rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou, třídní nebo jinou podobnou skupinu lidí uvede příslušníky takové skupiny do takových životních podmínek, které mají přivodit jejich úplné nebo částečné fyzické zničení...*“

Z toho je zřejmé, že pachatelem bude především nositel státní moci. Naše klientka je nositelkou nanejvýše práva zakotveného v čl. 17 listiny, a to na *svobodu projevu, vyjadřovat své názory slovem*. Pan kolega dospěl k názoru, že žaloba zasahuje i do jejích základních práv. Proto mne oslovil, abych se ujal její obhajoby v tomto směru. Takže obhajoba dvěma advokáty v tomto případě znamená jen dělbu práce, nikoli „přesilovku“...

Jak jste tedy reagoval na obvinění z popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia?

V první řadě je nezbytné upozornit na nebezpečí odpovědnosti ČR před Evropským soudem pro lidská práva (ESLP) či Mezinárodním soudním dvorem. A to za možné porušení mezinárodního práva, spočívající ve stíhání jednání, které mezinárodní právo veřejné nepokrývá. Leč tuzemské trestní

právo tak činí v ust. § 405. „*Úmluva proti genocidě*“ v čl. III. neuvádí povinnost smluvních států trestat „*popírání, schvalování, zpochybňování ani ospravedlňování*“ genocidy. Zakládá „jen“ povinnost států postihovat její *spáchání, pokus, účastenství, spolčení a přímé veřejné podněcování*. Tudíž zařazení § 405 do tr. zákoníku je učiněno nad „*Úmluvou proti genocidě*“ stanovený rámec povinnosti států, které jí ratifikovaly. Dodávám, ale to už by bylo na jiné téma, že zakotvení této skutkové podstaty v ČR souvisí věcně i časově mj. s pojmem „*komunistické genocidium*“.

Údajné provinění paní učitelky se vztahuje k událostem na Ukrajině. Jak by dopadla podle tamějšího práva?

Soud jsem také upozornil na Trestní zákoník Ukrajiny, a to jako příklad státu, který na rozdíl od ČR nezavedl trestný čin popírání...genocidia. Problematiku genocidia „řeší“ v ust. čl. 442 o dvou odstavcích. Prvý odstavec reflektuje obsah čl. II. *Úmluvy proti genocidě* v podstatě stejně jako tuzemský trestní zákoník v § 400. Ve druhém odstavci je uvedeno, cit.: „*Veřejná výzva ke genocidě, stejně jako výroba materiálů s výzvami ke genocidě za účelem distribuce takových materiálů, bude potrestána odnětím svobody na šest měsíců nebo až na pět let.*“

Jak se k „popírání a schvalování“ staví aparát EU, potažmo Evropský soud pro lidská práva?

„*Evropská komise proti rasismu a nesnášenlivosti*“ doporučuje národním legislativám zahrnout mezi trestné činy i úmyslně spáchané „*veřejné popírání, ospravedlňování zločinů genocidy, zločinů proti lidskosti nebo válečných zločinů*“. Avšak pokud by k tomu došlo s rasistickým cílem. V literatuře jsem narazil na odkaz na rozhodnutí ESLP (Perinçek v. Švýcarsko, rozsudek velkého senátu z 15. 10. 2015, s. 258-268.), který neshledal povinnost smluvních stran „*Úmluvy*“ kriminalizovat *popírání, etc...* genocidy. A důvod? Jde o ohled na to, že cit.: „*svoboda projevu je jedním ze základů demokratické společnosti a jednou ze základních podmínek jejího vývoje a sebeuplatnění jednotlivce ... vztahuje se nejen na informace či myšlenky, které jsou přijímány pozitivně, či neutrálně, ale ... vztahuje se i na takové, které urážejí, šokují či znepokojují. Tak to vyžadují podmínky plurality, tolerance a otevřenosti, bez nichž neexistuje demokratická společnost*“. To nejsou prázdná slova, nýbrž citát z judikátu, jehož se lze u uvedeného soudu dovolávat, pokud by justice ČR upřednostnila odsouzení za „*nesprávný, nepravdivý etc.*“ názor. Konstatuji, že paní soudkyně na adresu obžaloby rezolutně konstatovala, že soud netrestá a ani nebude trestat za názor.

Jaké okolnosti jí měly přitěžovat?

Podle žalobce to, že svůj projev učinila před 14letými žáky. Média k tomu přidávala, že tak učinila při výuce předmětu, který se nevěnuje takové problematice. Konkrétně češtiny. Jenže podle její výpovědi se měla během výuky českého jazyka také v rámci Školního vzdělávacího programu, vydaným MŠMT, věnovat tematickému okruhu „*Mediální výchova*“. Upozornil jsem, že „*školský*“ zákon. č. 561/2004 Sb. v ust. § 22a, odst. c) stanoví, že „*Pedagogičtí pracovníci mají při výkonu své pedagogické činnosti právo na využívání metod, forem a prostředků dle vlastního uvážení v souladu se zásadami a cíli vzdělávání při přímé vyučovací činnosti*“. A proto nelze paní učitelce vytknout, že tematický okruh „*Mediální výchova*“ pojala dle svého uvážení. Tak, aby osmáky vedla udělat si vlastní názor na nějakou událost, samostatně si vybrat mezi různými „*pravdami*“. Zdůraznil jsem, že i hlava státu podporuje snížení věku aktivního volebního práva na 16 let. Což by v rámci čtyřleté volební periodicity znamenalo, aby na samostatnou volbu byly děti připravovány již od 12 let. Dodávám, že podle písm. a) citovaného ustanovení mají učitelé právo na ochranu před psychickým nátlakem ze strany žáků a dalších osob. S ohledem na toto ustanovení lze pořizování nahrávek učitelova projevu zařadit pod nezákonný psychický nátlak ze strany žáků, potažmo jejich rodičů, kteří je k tomu navádějí. Proto by měl soud nahrávku jako nezákonnou odmítnout. Sám od roku 1978 učím na VŠ a mohu jen potvrdit, že učitel bez pocitu svobody se může cítit jen jako něčí tupý nástroj.

Došlo při hlavním líčení k nějakým kuriózním situacím?

Do stěsnané jednací místnosti se vešlo 25 návštěvníků, plus soudkyně, žalobce, obžalovaná, obhájci a několik příslušníků justiční stráže. Jednání trvalo od devíti hodin až přes poledne. Ve „vydýchané“ místnosti bez oken od počátku nefungovala klimatizace, po vynesení verdiktu se během projevu soudkyně opakovaně vypínalo osvětlení. Náhoda? Paní soudkyně mne napomenula, že jsem napomenul žalobce za výrok „Sereš“...

Jak odhadujete výsledek odvolacího řízení?

Jsem optimista. Nicméně pro seriózní odhad je nutno znát písemné vyhotovení rozsudku a odvolání, resp. argumentů uplatněných v jejich odůvodnění. Na tyto dokumenty si však musíme ještě počkat.

[ZDROJ](#)